

Miljø- og
Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for lysåbne naturtyper og arter
på Naturstyrelsens arealer
2. planperiode 2016-2021
i Natura 2000-område nr.

N57 Silkeborg Skovene

Miljø- og
Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Titel:

Natura 2000-plejeplan for lysåbne naturtyper og arter på Naturstyrelsens arealer.
2. planperiode 2016-2021 i Natura 2000-område nr. N57 Silkeborg Skovene

Udgiver:

Naturstyrelsen
Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl
www.nst.dk

År:

2017

Foto:

Lasse Werling

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

978-87-7179-062-7

Må citeres med kildeangivelse.

Naturstyrelsen har udarbejdet et resumé af plejeplanen, som indgår i en kommunal Natura 2000-handleplan. Dette resumé er vedlagt som bilag 1.

Plejeplanen gælder for perioden 2016 -2021 og skal således senest være gennemført med udgangen af år 2021. Plejeplanen vil forsat være gældende efter 2021 og efterfølgende alene blive ajourført, når der foretages ændringer i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, ændringer i Natura 2000- eller driftsplanlægningen eller ændringer i øvrige forhold, der måtte give anledning til at ajourføre plejeplanen.

Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afreporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

I 2016-18 foretager Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) genkortlægning og tilstandsvurdering på alle arealer (lysåbne naturtyper og skovnaturtyper), og resultatet forventes at indgå i kommende basisanalyser for hvert enkelt område i 2019.

Få adgang til MiljøGIS overvågningsdata fra basisanalysen her:

<http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=natura2000planer2h2014>

2. Områdebeskrivelse

Natura 2000 området er på samlet 1.455 ha, heraf forvalter Naturstyrelsen langt størstedelen, nemlig ca. 1.409 ha. Området strækker sig som et langt snoet bælte gennem meget bynære skove syd og øst for Silkeborg.

Landskabet er stærkt kuperet med store erosionsdale der opdeler morænefladerne i blokke. Skrænterne gennemskæres af stejle kløfter, ofte med kildevæld og småbække i bunden.

Området er en del af landets største sammenhængende skovområde, domineret af områder med bøg og nåletræ, ca. 1/3 bøg og 2/3 nål. Jordbunden er overvejende morbund med der dertil hørende dyre- og planteliv, dog findes også områder med mere muldpræg.

Naturmæssigt er det særligt de store områder med sammenhængende bøgeskov der bemærkes. Store dele af løvskoven (og dele af nåleskoven) er udlagt i naturskvsstrategien som urørt skov, og vil dermed udvikle sig mere og mere hen mod et urskovspræg. I nåleskoven bemærkes især de meget store nordamerikanske nåletræer, men naturmæssigt er det især området i Hårup Sande med en af landets største bevoksninger med lysåben gammel skovfyr der falder i øjnene. I dalbundene ligger mange søer og Gudenåen kæder dem sammen. Mange steder langs søerne og Gudenåen findes bræmmer med skovsumpe, der overvejende er overladt til fri succession, ligesom der ofte er løvtræsbræmmer af varierende bredde mod søer og åer.

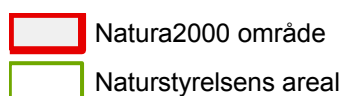
Lysåbne områder udgør et mindre indslag i området, der findes dog mindre områder med hede, eng, mose med hængesæk og kildevældsområder. Disse områder har dog naturmæssig stor værdi, idet mange arter af dyr gerne lever i grænsefladen mellem forskellige naturtyper.

Dyrelivet er rigt. Odder og stor vandsalamander er udbredt. Bæklampret findes i hovedparten af de egnede vandløb, damflagermus finder levesteder i hule træer i nærheden af vand og der findes 8-9 andre arter af flagermus i området.

Hele Natura 2000 området har stor rekreativ værdi og benyttes intensivt af publikum.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Figur 2: Kort over Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-området.

Tabel a: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
Naturtype		Total
6410	Tidvis våd eng	1,1
7140	Hængesæk	0,6
7220	Kildevæld	4,3
7230	Rigkær	3,7
4030	Tør hede	4,1
I alt		13,7

Desuden er der i udpegningsgrundlaget nævnt følgende arter, der forekommer, eller har potentiale til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Bæklampret
- Stor vandsalamander
- Damflagermus
- Odder

3. Status for gennemførelse og erfaringer fra 1. plejeplanperiode

Plejeplanen for 1. planperiode omfattede løbende pleje ved afbrænding af enge på ca. 0,5 ha og slæt på hede på ca. 3 ha samt enkeltstående indgreb i form af rydning af opvækst i rikkær og hængesæk efter behov samt aktiv lukning af dræn og grøfter. I plejeplanen indgår plejetiltag for stor vandsalamander med angivelse af etablering af 3 nye vandhuller og oprensning af 1 vandhul.

Naturstyrelsen har gennemført en evaluering i form af en statusopgørelse og overvejelser om hvilke erfaringer, der kan drages af første planperiode. Med baggrund i denne evaluering kan Naturstyrelsen konkludere, at de planlagte indsatser er gennemført i plejeperioden for Naturstyrelsens arealer og at disse indsatser har bidraget positivt til opfyldelse af Natura 2000-planens målsætninger.

Tabel b: Status for gennemførelse af plejeplanens mål for 1. planperiode 2009-2015.

Gennemførte indsatser (antal)	20	Gennemførte indsatser (areal)	25 ha
Ikke-gennemførte indsatser (antal)	0	Ikke-gennemførte indsatser (areal)	0 ha

Tabel c: Oversigt over ikke-planlagte indsatser der er gennemført, som gavner arter eller naturtyper i udpegningsgrundlaget.

Art (navn)	Artstiltag	Begrundelse for gennemførelse af ikke planlagt artsplejetiltag
Stor Vandsalamander	Etablering af vandhuller	Enheden har som et særligt fokusområde valgt at prioritere lukning af grøfter og afløb startende i 2013, hvor der med stor succes blev etableret 4 vandhuller i Sønderskoven. I 2015 etablerede vi 18 vandhuller i Sønderskoven. Kun 3 af disse vandhuller ligger i Natura 2000 området mens resten ligger lige uden for afgrænsningen, men i den samme skov.

Generelle bemærkninger og konkrete erfaringer i forhold til 1. generations plejeplanlægning

Generelle bemærkninger og erfaringer

Naturstyrelsen har udført løbende pleje på alle de arealer der anvises i plejeplanen og har følgende bemærkninger til nogle af indsatserne.

I plejeplanen var angivet der kunne anvendes slæt på hedearealet i Hårup Sande. I stedet er dele af

heden afbrændt i 2010. Efterfølgende har Naturstyrelsen, i 2015, sammen med en gruppe frivillige borgere, manuelt trukket opvækst af nåletræer og birk op af heden. I 2012 havde Naturstyrelsen en entreprenør ude at vurdere hedearealet med henblik på om heden egnede sig til lyngslæt. Det viste sig ikke at arealet ikke var egnet til den type drift.

Arealet, som ifølge plejeplanen skulle udvikles til tør hede i forbindelse med motorvejsprojektet i Hårup Sande, bliver først udlagt til fri succession i 2016 og påbegynder først sin udvikling på dette tidspunkt.

På Louisehøj i Nordskoven har der foregået rydning af opvækst i 2010 og igen i 2015. Dette areal burde have været kortlagt som tør hede i forbindelse med kortlægningen i 2004-2006, men er nu kortlagt i 2010-2011. Louisehøj er kratryddet flere gange i perioden og senest i 2015 knust med en fjernstyret miniknuser.

Ved Ryttermosen blev bevoksningen med sitkagran ryddet i 2009 og efterfølgende blev den afledende grøft kastet til og der blev sat en munk i grøften ved vejen. Indsatsen har haft en god og positiv effekt på skovmosen, der nu udvikles mod hængesæk og et større areal omkring hængesækken er mere fugtig. De tørreste dele af den gamle sitkagran bevoksning får lov til at springe i løvskov domineret af birk.

I Loddenkær har Naturstyrelsen i perioden afbrændt engarealet et par gange. Det skal overvejes om denne driftsform er den rette pleje. Umiddelbart er det ikke muligt at fornemme at afbrændingen har givet den ønskede effekt. Det overvejes om Loddenkær skal afgræsses i stedet. Indtil en evt. afgræsning plejes arealet med rydning af opvækst når påkrævet.

Særligt i Sønderskoven har Naturstyrelsen lavet en lang række vandhuller ved at lukke gamle grøfter. Disse vandhuller er glimrende levesteder for stor vandsalamander og andre padder der stortrives i de nyligt oprettede vandhuller. De fleste af disse hydrologiprojekter ligger uden for Natura 2000-området, men de har effekt på arterne i området, da de ligger tæt op af Natura 2000-grænserne. Der er samlet lavet 3 nye vandhuller i Natura 2000-området og mindst 25 lige uden for i en afstand af højst 300 meter.

Sokær i Nordskoven blev oprenset i 2012 og der blev lysstillet omkring søen. Søen er kraftigt tilgroet med Krebskro, der er en forudsætning for et egnet levested for den meget sjældne grøn mosaikguldsmed.

4. Mål og plejetiltag

Figur 3: Oversigt over lysåbne naturtyper og planlagte indsatser i Natura 2000-området

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende specifikke retningslinje fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Naturstyrelsen skal være særlig opmærksom på naturtypen bøg på mor med kristtorn (9120), som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang).

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens *mål* for de ovenstående lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af *plejetiltag*, som Naturstyrelsen vil anvende på baggrund af Naturstyrelsens erfaringer og bedste viden om naturpleje, der blandt andet omtales i det vejledende indsatskatalog for Natura 2000-plejeplanlægning for lysåbne naturtyper, Skov- og Naturstyrelsens Naturplejestrategi (1999), Naturstyrelsens plejebog om 'Græsning og høslæt i naturplejen', Naturstyrelsens plejebogsserie for henholdsvis overdrev, ferske enge, søer, strandenge, hede, mose, små vandhuller samt Naturstyrelsens Naturportal.

På et areal kan der forekomme mere end én slags plejetiltag, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens vurdering af omfanget af de enkelte plejetiltag, der vil blive gennemført i plejeplanens periode. På Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000 findes links til kort med detaljerede oplysninger om mål og indsatser på lokalitetsniveau.

Plejemål og plejetiltag for lysåbne naturtyper

Der vil på de lysåbne naturtyper i dette Natura 2000-område blive foretaget *løbende* pleje, med henblik på opretholdelse af naturtypen i form af henholdsvis rydning af opvækst på sammenlagt 13 ha, græsning på 19 ha samt slæt på 13 ha jf. nedenstående skema.

Der foretages endvidere *enkeltstående* indgreb i form af hegning af ca. 20 ha og rydning af bevoksninger på ca. 3 ha.

Naturstyrelsen har udpeget en række arealer til udvikling mod lysåbne habitatnaturtyper. Det drejer sig samlet om 21,5 ha fordelt på 3,4 ha tør hede, 16,4 ha surt overdrev, 0,6 ha tidvis våd eng og ca. 1 ha rigkær.

Table e: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	7140	Hængesæk	Sikring af naturtypen	0,6
			Naturtypebevarende pleje	0,5
	6410	Tidvis våd eng	Sikring af naturtypen	1,1
			Naturtypebevarende pleje	1,1
	7220	Kildevæld	Sikring af naturtypen	4,3
			Naturtypebevarende pleje	0,4
	7230	Rigkær	Sikring af naturtypen	3,7
			Naturtypebevarende pleje	3,7
	4030	Tør hede	Sikring af naturtypen	4,1
			Naturtypebevarende pleje	4,1
Potentiel habitatnatur	9997	Ikke specificeret	Sikring af naturtypen	14,2
			Naturtypebevarende pleje	14,2
			Udvikling mod 4030 Tør hede	3,4
			Forbedring af hydrologi	0,3
			Udvikling mod 6230 Surt overdrev	16,4

		Udvikling mod 7230 Rigkær	1,0
		Udvikling mod 6410 Tidvis våd eng	0,6

Tabel f: Planlagte løbende plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	7140	Hængesæk	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,4
			Rydning af opvækst	Eksisterende	0,2
	6410	Tidvis våd eng	Græsning	Nyt	0,4
			Rydning af opvækst	Eksisterende	0,7
	7220	Kildevæld	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	3,9
			Græsning	Eksisterende	0,4
			Rydning af opvækst	Eksisterende	0,4
	7230	Rigkær	Græsning	Nyt	1,4
			Rydning af opvækst	Eksisterende	3,7
	4030	Tør hede	Rydning af opvækst	Eksisterende	4,1
Potentiel habitatnatur	9997	Ikke specificeret	Græsning	Eksisterende	17,0
				Nyt	1,0
			Rydning af opvækst	Eksisterende	3,3
				Nyt	1,0
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Eksisterende	13,2

I tabel f er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Tabel g: Planlagte enkeltstående plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	6410	Tidvis våd eng	Hegning	Nyt	0,4
	7220	Kildevæld	Hegning	Eksisterende	0,4

	7230	Rigkær	Hegning	Nyt	1,4
Potentiel habitatnatur	9997	Ikke specificeret	Hegning	Eksisterende	17,0
				Nyt	1,0
			Rydning af bevoksning	Nyt	3,4
			Aktiv lukning af dræn og grøfter	Nyt	0,3

I tabel g er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i Natura 2000-planerne for 2016-2021.

Plejemål og plejetiltag for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af plejetiltagene for naturtyperne i de områder som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet. Disse plejetiltag fremgår af tabel f og g.

Naturstyrelsen planlægger ikke yderligere indsats for arterne end de plejetiltag, der er oplyst under plejeplanerne for de lysåbne naturtyper og skovene.

En mere detaljeret beskrivelse af specifikke artsplejetiltag fremgår af Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000.

Ændring af naturtype

Nogle af Natura 2000-områdets arealer uden habitatnatur skal udvikle sig til naturtyper på sigt, og udvalgte arealer med eksisterende naturtyper skal blive til andre naturtyper end dem, der forekommer i dag. Tabel j viser, hvad periodens indsats forventes at betyde for de enkelte naturtypers udvikling på lang sigt.

Tabel j: Planlagte udvidelser af naturtyper

Udvidelse af naturtyper (ha)	
Målsætning	Total
Udvikling mod 4030 Tør hede	3,4
Udvikling mod 6230 Surt overdrev	16,4
Udvikling mod 7230 Rigkær	1,0
Udvikling mod 6410 Tidvis våd eng	0,6

Naturstyrelsen har udpeget en række arealer til udvikling mod lysåbne habitatnaturtyper. Det drejer sig samlet om 21,5 ha fordelt på 3,4 ha tør hede, 16,4 ha surt overdrev, 0,6 ha tidvis våd eng og ca. 1 ha rigkær.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at

- arealer og tilstand af naturtyper og levesteder i tilstandsklasse I og II er stabil eller i fremgang, ligeledes stabil eller i fremgang er det samlede areal med naturtyper eller levesteder, hvis de naturgivne forhold tillader det
- udviklingen i tilstanden er i fremgang for naturtyper og arter, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det

- levesteder for bæklampret, stor vandsalamander, damflagermus og odder bringes til eller fastholdes i god bevaringsstatus.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N57 Silkeborg Skovene

Natura 2000 området er på samlet 1.455 ha, heraf forvalter Naturstyrelsen langt størstedelen, nemlig 1.409 ha. Området strækker sig som et langt snoet bælte gennem meget bynære skove syd og øst for Silkeborg.

Landskabet er stærkt kuperet med store erosionsdale der opdeler morænefladerne i blokke. Skrænterne gennemskæres af stejle kløfter, ofte med kildevæld og småbække i bunden.

Området er en del af landets største sammenhængende skovområde, domineret af områder med bøg og nåletræ, ca. 1/3 bøg og 2/3 nål. Jordbunden er overvejende morbund med der dertil hørende dyre- og planteliv, dog findes også områder med mere muldpræg.

Naturmæssigt er det særligt de store områder med sammenhængende bøgeskov der bemærkes. Store dele af løvskoven (og dele af nåleskoven) er udlagt i naturskogsstrategien som urørt skov, og vil dermed udvikle sig mere og mere hen mod et urskovspræg. I nåleskoven bemærkes især de meget store nordamerikanske nåletræer, men naturmæssigt er det især området i Hårup Sande med en af landets største bevoksninger med lysåben og gammel skovfyr der falder i øjnene. I dalbundene ligger mange søer og Gudenåen kæder dem sammen. Mange steder langs søerne og Gudenåen findes bræmmer med skovsumpe, der overvejende er overladt til fri succession, ligesom der ofte er løvtræsbræmmer af varierende bredde mod søer og åer.

Lysåbne områder udgør et mindre indslag i området, der findes dog mindre områder med hede, eng, mose med hængesæk og kildevældsområder. Disse områder har dog naturmæssig stor værdi, idet mange arter af dyr gerne lever i grænsefladen mellem forskellige naturtyper.

Dyrelivet er rigt. Odder og stor vandsalamander er udbredt. Bæklampret findes i hovedparten af de egnede vandløb og damflagermus finder levesteder i hule træer i nærheden af vand.

Hele Natura 2000 området har stor rekreativ værdi og benyttes intensivt af publikum.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
6410	Tidvis våd eng	1,1
7140	Hængesæk	0,6
7220	Kildevæld	4,3
7230	Rigkær	3,7
4030	Tør hede	4,1

Desuden er der i udpegningsgrundlaget nævnt følgende arter, der forekommer, eller har potentiale til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Bæklampret
- Stor vandsalamander
- Damflagermus
- Odder

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende specifikke retningslinje fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Naturstyrelsen skal være særlig opmærksom på naturtypen bøg på mor med kristtorn (9120), som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang).

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i de følgende tabeller

Table II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	7140	Hængesæk	Sikring af naturtypen	0,6
			Naturtypebevarende pleje	0,5
	6410	Tidvis våd eng	Sikring af naturtypen	1,1
			Naturtypebevarende pleje	1,1
	7220	Kildevæld	Sikring af naturtypen	4,3
			Naturtypebevarende pleje	0,4
	7230	Rigkær	Sikring af naturtypen	3,7
			Naturtypebevarende pleje	3,7
	4030	Tør hede	Sikring af naturtypen	4,1
			Naturtypebevarende pleje	4,1
Potentiel habitatnatur	9997	Ikke specificeret	Sikring af naturtypen	14,2
			Naturtypebevarende pleje	14,2
			Udvikling mod 4030 Tør hede	3,4
			Forbedring af hydrologi	0,3
			Udvikling mod 6230 Surt overdrev	16,4
			Udvikling mod 7230 Rigkær	1,0
			Udvikling mod 6410 Tidvis våd eng	0,6

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper
Areal omfattet af indsatsen (ha)

		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	7140	Hængesæk	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,4
			Rydning af opvækst	Eksisterende	0,2
	6410	Tidvis våd eng	Græsning	Nyt	0,4
			Rydning af opvækst	Eksisterende	0,7
	7220	Kildevæld	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	3,9
			Græsning	Eksisterende	0,4
			Rydning af opvækst	Eksisterende	0,4
	7230	Rigkær	Græsning	Nyt	1,4
			Rydning af opvækst	Eksisterende	3,7
			Rydning af opvækst	Eksisterende	4,1
Potentiel habitatnatur	9997	Ikke specificeret	Græsning	Eksisterende	17,0
				Nyt	1,0
			Rydning af opvækst	Eksisterende	3,3
				Nyt	1,0
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Eksisterende	13,2

Tabel IV: Planlagte enkeltstående plejetiltag for lysåbne naturtyper
Areal omfattet af indsatsen (ha)

		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	6410	Tidvis våd eng	Hegning	Nyt	0,4
	7220	Kildevæld	Hegning	Eksisterende	0,4
	7230	Rigkær	Hegning	Nyt	1,4
Potentiel habitatnatur	9997	Ikke specificeret	Hegning	Eksisterende	17,0
				Nyt	1,0
			Rydning af bevoksning	Nyt	3,4
			Aktiv lukning af dræn og grøfter	Nyt	0,3

I tabel III og IV er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Tabel V: Planlagte udvidelser af naturtyper

Udvidelse af naturtyper (ha)	
Målsætning	Total
Udvikling mod 4030 Tør hede	3,4
Udvikling mod 6230 Surt overdrev	16,4
Udvikling mod 7230 Riggær	1,0
Udvikling mod 6410 Tidvis våd eng	0,6

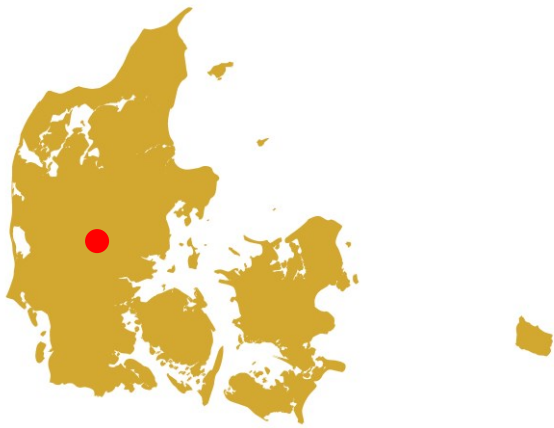
Særlig indsats for arter

Plejen af områdets lysåbne naturtyper og skovene vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at

- arealer og tilstand af naturtyper og levesteder i tilstandsklasse I og II er stabil eller i fremgang, ligeledes stabil eller i fremgang er det samlede areal med naturtyper eller levesteder, hvis de naturgivne forhold tillader det
- udviklingen i tilstanden er i fremgang for naturtyper og arter, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det
- levesteder for bæklampret, stor vandsalamander, damflagermus og odder bringes til eller fastholdes i god bevaringsstatus.

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Naturstyrelsen

Gjøddingård
Førstballevej 2
7183 Randbøl

www.nst.dk